herpy

GEKKOER

Naultinus elegans

Naultinus elegans er en smaragdgrønn, dagaktiv gekko fra skoger og kratt på New Zealands Nordøya. Den føder levende unger, blir typisk omtrent 20 år gammel og vil ha det kjølig. Arten er fredet i hjemlandet.

Familie: Diplodactylidae Engelsk: Auckland green gecko Tidligere navn: *Naultinus sulphureus; Hoplodactylus elegans*
Publisert 16. november 2026

FAKTABOKS

DYRET

Voksenstørrelse	**7-8 cm** snute-kloakk-lengde
Levealder	**20-30 år**
Aktiv	**Om dagen**
Levevis	**Trelevende**
Biotop	**Temperert skog og eng**
Vanskelighetsgrad	**Erfaren**

STELL

Min. terrarium	**50 × 50 × 100 cm** L × B × H for 3 voksne dyr
Temperatur, dag	**15-25 °C**
Varmeplass	**25-30 °C**
Temperatur, natt	**10-16 °C**
Luftfuktighet	**60-70 %**
Vann	**Vannskål**
UVB	**Nødvendig** Ferguson-sone 3
Kosthold	**Insekter, frukt og nektar**
Holdes	**Alene, parvis eller én hann med flere hunner**

AVL

Formering	**Levendefødende**
Kullstørrelse	**1-2 unger**
Drektighet	**240-270 dager**

VERN OG PAPIRER

CITES	**Liste II**
EU-vedlegg	**Vedlegg B**
IUCN	**Sårbar (VU)**

Om arten

Naultinus elegans er en slank, lysegrønn gekko med hvite eller gulaktige flekker og avbrutte striper langs rygg og sider. Skjellene er små og kornete og gir huden et matt, fløyelsaktig utseende. Munnhulen er dypblå, og når dyret føler seg truet, gaper det for å vise den fram. Grønn farge og aktivitet om dagen deler slekten bare med daggekkoene; nesten alle andre gekkoer er brune eller grå og aktive om natten. I motsetning til slektningene i *Hoplodactylus* kan den ikke endre fargestyrken. I fangenskap finnes en del kanarigule dyr, som antakelig mangler evnen til å danne det blå fargestoffet i huden.

Arten ble beskrevet i 1842 av John Edward Gray og er typeart for slekten *Naultinus*, som har ni beskrevne arter. I en periode ble *Naultinus punctatus* regnet som en underart av *N. elegans*, og de to kan krysse seg der utbredelsene møtes. *N. elegans* er litt mindre og slankere, og fotsålene er gråaktig grønne, der de er gule hos *N. punctatus*. Artsnavnet *elegans* er latin og betyr fin eller elegant.

Den blir opptil omtrent 8 cm fra snute til kloakk, og hertil kommer halen. Halen er lang og tynn og griper rundt grenene som en femte hånd, så dyret kaster den svært nødig. Ungene fødes dypt grønne med lyse tegninger langs ryggraden og får voksenfargene når de er 15-18 måneder gamle. Vekten er ikke dokumentert.

Dyrene blir typisk omtrent 20 år gamle, og slekten er kjent for å kunne nå 30 år eller mer. Hannene kan være svært aggressive overfor artsfrender, og det er den største utfordringen når flere dyr skal gå sammen.

Utbredelse og leveområde

Naultinus elegans finnes bare på New Zealand, i den nordlige halvdelen av Nordøya, bortsett fra området nord for Whangaroa. Arten lever også på fire av øyene i Haurakigulfen. Typelokaliteten er Auckland.

Utbredelsen er mindre i dag enn tidligere. Hele slekten er gått tilbake, og bestandene er splittet opp. Funn utenfor dette området på kartet stammer fra dyr i fangenskap.

> **Naturlig utbredelse:** New Zealand.

LEVEOMRÅDE

Naultinus elegans lever i skog og kratt i lavlandet, ofte i bestander av de myrteaktige buskene manuka og kanuka i krattaktige eller sumpete områder. Dyrene tilbringer mesteparten av tiden høyt oppe i løvverket. Presise høydegrenser for arten er ikke dokumentert.

New Zealand har et temperert, maritimt klima med mye regn og kjølige vintre. Gekkoen varmer seg i sola oppå bladene og trekker inn i skyggen under dem når det blir for varmt. Ved kulde og regn klatrer den ned og søker ly ved bakken mellom plantene eller under steiner. Under ca. 5 °C blir krypdyr stive og trege. Den spiser mye mer om våren og sommeren enn om høsten og vinteren.

Stell

TERRARIET

Naultinus elegans lever oppe i vegetasjonen, så terrariet må være høyere enn bredt. Til en liten gruppe på én hann og to hunner anbefales minst 50 × 50 × 100 cm (lengde × bredde × høyde). Står terrariet i et rom som året rundt holder seg trygt innenfor 5-25 °C, kan et par klare seg i et mindre terrarium, ned til omtrent 30 × 30 × 50 cm, men et stort terrarium gir dyrene langt bedre mulighet til å velge mellom varme og kulde, sol og skygge.

Innred med levende planter med tett løv som dyrene kan gjemme seg i, for eksempel *Coprosma* og *Pittosporum* i potter, og med grener i flere høyder helt opp under taket. Hengende *Tillandsia usneoides* er et skjul dyrene bruker flittig, og hule bambus- eller plastrør hengt opp nær toppen blir også brukt. Gi to-tre solplasser og skjul per dyr, så ingen blir trengt bort. Bunnsubstratet kan være et tykt lag visne blader.

Nett på minst tre sider og i taket gir god ventilasjon og lar de naturlige svingningene i temperatur og fuktighet slå gjennom. Glass og plast filtrerer bort UVB, så de bør høyst sitte på skyggesiden. Hold aldri ulike *Naultinus*-arter sammen, for de krysser seg lett.

Les mer: Lys og UVB

TEMPERATUR

Naultinus elegans kommer fra et temperert klima og trives best kjølig. Omgivelsestemperaturen skal ligge mellom 5 og 25 °C hele året: omtrent 15-25 °C om sommeren og kjøligere om vinteren. Kortvarig varme over 30 °C er farligere enn kulde, men lange perioder under 5 °C gir helseproblemer, og frost er dødelig. Om natten kan temperaturen gjerne falle et par grader; boksens 10-16 °C er et anslag innenfor dette intervallet.

En halogenspot gir en solplass på 25-30 °C på samme sted som UVB-lyset treffer. Om sommeren er spotten tent to-tre timer om morgenen og ettermiddagen, om vinteren omtrent én time om morgenen og ettermiddagen. Et uoppvarmet rom uten direkte sol er ideelt, fordi det gir den naturlige årstidsvariasjonen. Ikke varm opp rommet om vinteren: den kjølige perioden med mindre aktivitet og lite eller ingen fôr er en del av årsrytmen og hjelper formeringen på vei. Still aldri terrariet slik at solen skinner inn gjennom en rute, for da blir det raskt overopphetet.

Les mer: Varme og temperatur

LUFTFUKTIGHET OG VANN

Den ideelle luftfuktigheten er 60-70 %, så lenge dyrene selv kan oppsøke fuktigere steder i terrariet, for eksempel tett løv. Ligger fuktigheten konstant under 50 % eller over 90 %, gir det problemer: for tørr luft gir dårlige hudskifter, og for fuktig luft gir sopp og luftveisinfeksjoner. God ventilasjon er derfor like viktig som sprøyting.

Sprøyt løvet, så dyrene kan slikke dråpene av bladene, og la plantene tørke opp imellom. Det skal alltid være friskt drikkevann. Et lite dryppsystem over en plante gir en jevn tilførsel av dråper hele dagen.

LYS OG UVB

Som dagaktiv gekko som soler seg trenger *Naultinus elegans* UVB. Utendørs bak nett får dyrene det fra solen, men innendørs må det brukes et UVB-lysstoffrør (T5) beregnet på krypdyr. Sikt mot en UV-indeks på omtrent 3-5 der dyrene soler seg, tilsvarende Ferguson-sone 3, og mål gjerne med en UV-måler. Røret må lyse på samme sted som spotten varmer, ellers utnytter ikke dyret UVB-lyset.

Sørg for skyggesoner, så dyret selv kan velge. Styr lyset med en timer som følger årstidene: slå på et par timer etter soloppgang, slå av et par timer før solnedgang, og juster tidene hver måned. Natten skal være mørk.

FÔRING

I naturen tar *Naultinus elegans* flygende insekter som møll og fluer, men også tanglopper og edderkopper. Den slikker dessuten nektar og honningdugg og spiser små bær. Kosten er altså for det meste insekter supplert med noe søtt.

I fangenskap fôres det med levende insekter som fluer, møll, små biller, edderkopper, sirisser og gresshopper. Dyrene er glade i fruktmos, moset banan og fortynnet honning fra en liten skål. Oppdrettede fôrinsekter må pudres med et kalk- og vitamintilskudd, og finhakket sepiaskall i en liten skål er en god ekstra kalkkilde. D3-vitamin skal dyret danne selv ved hjelp av UVB; tilskudd gjennom munnen frarådes uten råd fra en veterinær, fordi en overdose er farlig.

En til fire fôringer i uken er nok til voksne, avhengig av alder, årstid og kondisjon. Gi mer i den varme tiden og mindre når det blir kjøligere, og stopp helt under 10 °C. Drektige hunner skal ha ekstra. Dyrene blir lett feite, så følg med på lår, bekken og halerot.

Les mer: Fôrdyr: hold og avl Les mer: Kalk, vitaminer og tilskudd

ATFERD OG HÅNDTERING

Naultinus elegans er rolig og langsom og jakter fra bakhold. Den er ikke et dyr som skal håndteres mye. Truet gaper den med den blå munnen og kan utstøte korte, kvekkende eller bjeffende lyder. Den kaster nødig halen, men ta aldri tak i den.

Slekten lever av natur alene, og faste burkamerater kan gi langvarig stress. Særlig hannene kan være svært aggressive overfor artsfrender. En liten gruppe på én hann og to hunner fungerer ofte, og dyrene kan leve fredelig i større grupper når kjønnsfordeling og plass er i orden. Følg med på samspillet, og fjern et aggressivt dyr.

Små oransjerøde midd kan sitte ved øyne, lemmer og øreåpninger. De er stort sett ufarlige, men svulmer opp når de suger blod.

Avl

KJØNNSMODNING OG KJØNNSBESTEMMELSE

Hannene har tydelige buler ved halerota, der hemipenes sitter, og synlige porer under lårene og foran kloakken; hunnene mangler begge deler. Ungene fødes med en ungdomsdrakt med lyse tegninger langs ryggraden og skifter til voksenfargene etter 15-18 måneder. De skal vokse jevnt, men langsomt, og når voksenstørrelse i 2-3-årsalderen. Alder og vekt ved kjønnsmodning er ikke dokumentert, så boksen viser ingen verdi.

PARRING

Hos artene på Nordøya foregår paringen som regel om våren. Slektens arter har litt ulike paringstider, noe som antakelig er med på å holde dem adskilt. En naturlig årstidsrytme i temperatur, fuktighet og dagslengde er det viktigste for å få dyrene til å yngle.

Under kurtisen følger hannen etter hunnen og slikker og biter henne, typisk i nakken og over skuldrene, til hun tillater paring. Små bitemerker er derfor ikke nødvendigvis tegn på slåssing. Selve paringen varer høyst noen få minutter. Skill bare dyrene ved vedvarende jaging eller egentlige skader.

EGGLEGGING OG KULL

Naultinus elegans legger ikke egg, men føder levende unger. Drektigheten er lang, og observasjoner av dyr i fangenskap peker på omtrent 8-9 måneder. Hos artene på Nordøya fødes to unger, sjeldnere én, mellom april og oktober, men i fangenskap kan *N. elegans* føde på nesten alle tider av året. Grønne gekkoer føder ofte i dagslys, framme i vegetasjonen.

Drektige hunner soler seg mer og skifter mellom varme og kjølige steder for å gi ungene riktig temperatur. Gi dem rikelig med fôr og fri tilgang til finhakket sepiaskall. Etter fødselen er hunnen sulten og uttørket: sprøyt henne lett, og gi saftig, proteinrikt fôr til hun har kommet seg.

INKUBASJON

Det er ingen inkubasjon, fordi arten er levendefødende. Boksens 240-270 dager svarer til drektigheten på 8-9 måneder. Moren regulerer selv fostrenes temperatur ved å flytte seg mellom sol og skygge, så terrariet må ha både en solplass og kjølige, skyggefulle steder i hele perioden.

Forstyrr hunnen så lite som mulig de siste månedene. Sent i drektigheten mister hun ofte appetitten når buken blir tydelig utspilt.

Les mer: Inkubasjon av egg

OPPDRETT AV UNGER

Ungene er helt selvstendige fra fødselen, og foreldrene steller dem ikke. Det tryggeste er å flytte dem til et lite terrarium for seg så snart de er funnet, så de ikke blir jaget eller spist av voksne. Der kan de bli det første året eller så, før de kommer i et voksenterrarium.

Vent 1-2 dager med å fôre, så plommesekken blir oppbrukt. Gi deretter bananfluer, små stueluer og andre små insekter hver dag de første seks månedene. Hold temperaturen jevn innenfor 10-25 °C, og sprøyt ungene direkte, så de får nok vann. Tørkepapir som bunnsubstrat gjør det lett å se om de spiser og har avføring. Små grupper kan gå sammen, men følg med på dyr som sakker akterut.

Helse og vanlige feil

De typiske problemene skyldes feil forhold:

- For høy temperatur, særlig varme over 30 °C. Det gir stress og kan være dødelig for en art fra et kjølig klima.
- Stillestående, fuktig luft, som gir sopp og luftveisinfeksjon. For tørr luft gir dårlige hudskifter.
- Kalkmangel og metabolsk beinsykdom når UVB eller kalk i fôret mangler. Glass og plast mellom lampe og dyr filtrerer bort UVB.
- Overvekt, fordi dyrene lett blir feite i fangenskap.
- Stress og bitesår når flere dyr, særlig hanner, går sammen.
- Midd rundt øyne og lemmer, som er ufarlige i små mengder.

Oppsøk veterinær med erfaring med krypdyr hvis gekkoen går ned i vekt, ikke spiser på flere uker utenfor vinterperioden eller virker slapp.

Spør alltid dine kloke bekjente

Veiledningen er et godt sted å begynne, men den kan ikke erstatte erfaring. Dyr er forskjellige, og mye av det viktigste lærer man av dem som har holdt arten i årevis. Snakk med en oppdretter, en erfaren holder eller en veterinær med kunnskap om krypdyr og amfibier før du skaffer deg dyret - og igjen hvis noe virker galt.